

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף כג

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף כג

אמירת שמועה ואגדה בבית האבל

לדעת תנא קמא, אין אומרים שמועה [=הלכה] ואגדה בבית האבל.

אמרו עליו על רבי חנניה בן גמליאל, שהיה אומר שמועה ואגדה בבית האבל.

יציאת האבל

לדעת תנא קמא, שבת ראשונה, אינו יוצא מפתח ביתו. שניה, יוצא, ואינו יושב במקומו. שלישית, יושב במקומו, ואינו מדבר. רביעית, הרי הוא ככל אדם.

רבי יהודה אומר, לא הוצרכו לומר שבת ראשונה לא יצא מפתח ביתו, שהרי הכל נכנסין לביתו לנחמו. אלא שניה אינו יוצא מפתח ביתו. שלישית יוצא, ואינו יושב במקומו. רביעית יושב במקומו, ואינו מדבר. חמישית הרי הוא ככל אדם.

לשאת אשה לאחר מיתת קרובו

האבל על שאר קרובים חוץ מאשתו, אסור לשאת אשה כל שלושים יום, ולאחר שלושים מותר.

והאבל על מיתת אשתו, אסור לשאת אשה אחרת עד שיעברו עליו שלוש רגלים. רבי יהודה אומר, רגל ראשון ושני אסור רגל שלישי מותר.

וכל האיסורים הללו אמורים שמי שיש לו בנים, והם גדולים.

אבל אם אין לו בנים כלל, מותר לשאת אשה מיד אחר השבעה, משום ביטול פריה ורביה.

וכן אם מתה אשתו, והניחה לו בנים קטנים, מותר לשאת אשה מיד אחר השבעה, מפני פרנסתם, כלומר שתטפל בהם. ובאופן הזה שנושא משום פרנסת בניו, ולא משום ביטול פריה ורביה, לא יבוא עליה עד אחר שלושים.

ומעשה שמתה אשתו של יוסף הכהן, ואמר לאחותה בבית הקברות, לכי ופרנסי את בני אחותך. ואף על פי כן לא בא עליה אלא לזמן מרובה, ואמר רב פפא שהכוונה לכך שלא בא עליה אלא לאחר שלשים יום.

איסור גיהוץ

איסור גיהוץ האמור באבלים, אמור כל שלושים יום. ונחלקו חכמים באלו בגדים הוא אמור.

לדעת תנא קמא, איסור זה נוהג הן בכלים חדשים, והן בכלים ישנים שיוצאים מתוך המכבש, שהם כחדשים.

ולדעת רבי, אסרו רק כלים חדשים בלבד. וכן עשה אביי שיצא בבגד לבן מגוהץ ישן.

ולדעת רבי אלעזר ברבי שמעון, אסרו רק כלים חדשים לבנים בלבד. וכן עשה רבא, שיצא בבגד חדש אדום.

כיבוס בתשעה באב

יש מפרשים שמעיקר הדין מותר לכבס בתשעה באב שהרי אמרו גיהוץ שלנו ככיבוס שלהם, ואם כן כיבוס שלנו אינו ככיבוס שלהם, והוא מותר. ומכל מנהג העולם להחמיר שלא לכבס בתשעה באב, גם כיבוס שלנו.

ויש מפרשים שמעיקר הדין אסור לכבס בתשעה באב, שאין להקל בו יותר מימי אבלו.

כיבוס מטפחות הידים בימי אבלו

כתבו התוס', שמטפחות הידים, אף שהתירו לכבסם במועד, בימי אבלו אסור.

אבילות בשבת

בני יהודה ובני הגליל נחלקו האם יש אבילות בשבת או לא.

אלו אומרים, יש אבילות בשבת, ומביאים ראיה ממשנתנו [המבוארת לעיל בדף י"ט], ששנינו בה, שהשבת עולה למנין ימי האבילות, ועל כרחך משום שאבילות נוהגת בה.

ולפי זה דין פשוט הוא שאין השבת מפסיקה את האבילות, ולא הוצרכו לשנות זאת במשנתנו, אלא אגב הסיפא שהרגלים מפסיקים.

ואלו אומרים, אין אבילות בשבת, ומביאים ראיה ממשנתנו, ששנינו בה, שהשבת אינה מפסיקה את האבילות, שכן אם האבלות נוהגת בשבת, דין פשוט הוא שאין השבת מפסיקה את האבלות, ואין צורך

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף כג

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

לשנות זאת, ומתוך כך שהוצרכו לשנות שאינה מפסיקה את האבילות, למדנו, שאמנם אינה מפסיקה, אבל בה עצמה אין אבילות.

ובדף כ"ד מבואר, שרבי יוחנן שאל את שמואל אם יש אבילות בשבת או אין אבילות בשבת, והשיב לו שמואל, אין אבילות בשבת.

ורבא אמר בדף כ"ד שאבל רשאי להיות בביתו בבגדו הקרוע, שבצינעא מותר לנהוג אבילות בשבת.

וכן עשה רב יוסף, [בדף כ"ד], שהתעטף בסודרו על ראשו בשבת משום אבילות, וכשמצאו אביי, שאלו, וכי אין כבודו סבור שאין אבילות בשבת, והשיב לו, כך אמר רבי יוחנן, דברים שבצינעא נוהג.

אונן

כבר נתבאר בדף כ"ב, שדיני אבילות מתחילים משעת סתימת הגולל על הקבר, שנגמר עסק הקבורה.

וקודם קבורת המת, כל זמן שיש להתעסק בקבורתו, אין קרובו קרוי אבל, אלא אונן. ולהלן יתבארו דיניו של האונן.

מקום אכילתו של האונן

אין לאונן לאכול כשמתו מוטל לפניו. ולפיכך: (א) אם יש לו בית [=חדר] אחר לאכול בו יאכל בבית אחר.

(ב) ואם אין לו בית אחר, יאכל בבית חבירו.

(ג) ואם אינו יכול לאכול בבית אחר או בבית חבירו, יעשה מחיצה עשרה טפחים בינו ובין המת.

(ד) ואם אין לו במה לעשות מחיצה, יחזיר פניו לצד אחר, ויאכל.

דרך ישיבת האונן באכילה

האונן אינו מיסב ואוכל כדרכם בסעודות.

דברים שאסור לאונן לאכול

האונן אינו אוכל בשר, ואינו שותה יין.

האונן פטור מברכות המזון

האונן אינו מברך ברכת המוציא לא לעצמו, ולא להוציא אחרים, ואינו מזמן ברכת המזון.

ואף אחרים אינם מברכים עליו להוציאו בברכת המוציא, ואין מזמנים עליו בברכת המזון.

האונן פטור מכל המצוות

האונן פטור מקריאת שמע, ומן התפלה, ומן התפילין, ומכל מצוות האמורות בתורה.

אונן בשבת

כל הדינים האמורים לעיל באונן, אמורים בחול, אבל מי שמת קרובו בשבת, בשבת עצמה, מאחר שאינו יכול לקברו, אין בו כל דיני אנינות.

ולפיכך, מיסב ואוכל. ואוכל בשר, ושותה יין. ומברך, ומזמן. ומברכים עליו, ומזמנים עליו. וחייב בקריאת שמע, ובתפילה, ובכל מצוות האמורות בתורה.

ורק לענין תשמיש המטה, נחלקו חכמים ורבן גמליאל.

לדעת תנא קמא, תשמיש המטה שהוא דבר של צינעא, ואין ניכר אם נמנע ממנו, אסור לו אף על פי שהיום שבת.

ולדעת רבן גמליאל, מאחר שנתחייב בכל המצוות, נתחייב גם בתשמיש המטה, והרי הוא כשאר בני אדם.

ומתחילה רצו לומר, שמחלוקתם היא אם יש אבילות בשבת, לדעת תנא קמא יש אבילות בשבת, ולדעת רבן גמליאל אין אבילות בשבת.

שוב אמרו, שאין ללמוד ממחלוקתם בענין תשמיש המטה לאונן בשבת, אם יש אבילות בשבת.

שכן אפשר שלדעת תנא קמא, דווקא האונן נוהג אנינותו בשבת בדברים של צינעא, משום שמתו לפניו, אבל האבל אינו נוהג אבילות בשבת כלל.

וכן אפשר, שלדעת רבן גמליאל, דווקא האונן, שעדיין לא חלה עליו אבילות, אינו נוהג דיני אנינות כלל, אף לא בשבת, אבל משחלה עליו אבילות, נוהג דיני אבילות בצנעא גם בשבת.